

לפני 25 שנה

היהם של הישראלים באותה עת, כאוסן שובכני. במדור "מכל העולם", כיסה צוות השבועון את הנקשה בפסיון העממית, והביא כתבת-חקור על המתרחש בירושלם, כשכמוזכו בעיית השחורים והלבנים.
בשער הגיליון, הקימקאי היהודי וכוכב-הטלוויזיה מארצות-הברית, נזאי אדמס ורעייתו סינדי הלר.

גליון "העולם הזה" שיצא לאור לפני 25 שנים בדיוק, הביא כתבה מאת אהרון דולב, תחת הכותרת "סעדיה ומרים חיילי, 1948, הלמו על שיכון ועודם חולמים היום." בעזרת סעדיה ומרים, ואחרים, הציגה מערכת השבועון את בעיות השיכון של לוחמית'ש/ח, שסרם עלה בידם לבצר את מקומם בחברה הישראלית לפני 25 שנה.

בגליון "העולם הזה" לפני 25 שנים, סוקרה האסיפה השנתית של התאחדות התעשיינים בנישאות של אברהם שנקר. תוארה התקתחותה של חברת-האניות שהקים היינץ גרין. דוש, עורך-התכנית של השבועון באותם הימים, צייר על שני עמודים את "גינגני קאלוסדה" - מישהו מצויר לפורים המציג את תלאו-

נימרוז אשל משוחרר מצה"ל * פילוג באחדות-העבודה

* 10.000 שקי'דואר בבטן אונייה * הסיפרות שקורא בגין

להגן על עצמם. אז עשו הכל בלי נאומים את מה שהיה צריך להיעשות. עכשיו מוחאים כפיים..."
קמ"ר ללא קיטור. האמת היתה שבר שבוע השני של מל"ח לא היה מובן לרבים מה עלייה לעשות.
20 שעות לפני נאומי של ראש-הממשלה התקיימה אסיפה אחרת בתל-אביב. גם שם לא חסרו מכוניות, אמ"כי היו מועטות, וברובן צנועות יותר. היתה זו אסיפת התאחדות-בעלי-התעשייה. באולם שפכו תעשיינים בגילה-העמידה את ליבם, הבטיחו איש לרעהו כי הממשלה רוצה להרוס את התעשייה הפרטית כדי להשליט את סולל-בונה ** קיבלו לבסוף את ההחלטות המתונות שעובדו בחדר אחר על-ידי המנהיגים של ההתאחדות.

דואר

מה אפשר לשעות ?

כמה רבבות תושבים של תל-אביב חיכו למיכתבים מדודים ודודות באמריקה. מבנים-סטודנטים או מידידי-מיסחר. הם לא ידעו שמיכתבים אלה נמצאים במרחק של כמה מאות מטרים מבתיהם - ויגיעו אליהם רק בעוד כשבועיים.
ארבעת-אלפים וחמש-מאות שקי'דואר לבנים רבצו במחסני-הענק של א/ק אברהם גרץ, בין חביות שמן-מכוניות וצינורות המיועדים לנגב. אולם בעוד שהחביות והצינורות פורקו מול נמל תל-אביב, נשארו השקים במחסני האונייה, אף כי יותר משלושה-רבעים של תוכנם היו מיועדים לאזור תל-אביב. אותה שעה היו מונחים יותר מ-10.000 שקי'דואר נוספים באונייה האמריקאית א/ק ארמונט, שכתבה של א/ק אברהם גרץ בנמל.
אמר יצחק ציוק, מנהל נמל תל-אביב: מישרד-התחבורה מפלה לרעה את נמל תל-אביב, וגורם עיכוב לדואר חיוני ומכובד דיוויזים ** כי אלפי השקים יצטרכו לנוע מחיפה לתל-אביב על צמיגים יקרים, בעזרת בניזין יקר. אולם פקיד הדואר משך בכתיפיו, ואמר: "בתל-אביב אין לנו מנגנון ואין

14 שעות אחרי-נאום ראש-הממשלה התקיימה אסיפה שלישית, בבית-הנס. הפעם חסרו המכוניות בכלל, פרט לכמה מכוניות-משק של משקים. הנואמים תקפו את הממשלה. זו היתה אסיפה של מפ"ם, תכונה משופתת אחת היתה לכל שלוש האסיפות: הקהל היה מורכב ברובו המכריע מאנשים בגילה-העמידה, חסר החלוטין התי-להבות בעד התוכנית הכלכלית או נגדה. ובלי כל התלהבות - לעבוד יותר, לייצר יותר, ולהקריב יותר - אין מל"ח אלא קטר חורק ללא קישור.

באזם תת-קרקעי. בין כל האספי פות כימעט שנשכחה אסיפה אחרת, שהתי-קיימה באולם התת-קרקעי של קולנוע תמר בתל-אביב. אף מכונית לא עמדה בפתח הבניין. אנשים לא הצטופפו לפני הדלתות. הם באו בשקט, בודדים או בזוגות. רבים מהם לבשו את הכסלדרסים המאפיינים חברי-משקים. לעיתונאים וסחם אנשים לא ניתנה הכניסה.
במקום התכנסו חברי חטיבת אחדות-העבודה בקרב מפ"ם לדון בפרישת חבריהם,

* כינויה של התוכנית הכלכלית החד-שה, 1953.
** באותה תקופה היתה מגמה של חיזוק המשק ההסתדרותי על השבון ה"פריטי" שירעם מקובל ברוחב היה באותה תקופה, "אנחנו נגד / סולל בונה ואגדה..."

לפני כמה שבועות, מייד עם תום שביתת הימאים, פגשתי באחד מירידי הנאמנים של עיתון זה, קצין גבוה. הלה ניענע באצבעו, הטיף לי מוסר, הוא אמר: עמדת העולם הזה בסיכסוך הימאים היתה יפה, אבל היא לא היתה אוניברסיטית.
אולם בימים האחרונים אירעה שורה של מקרים, שהיו ציזכים לחולל מהפיכה בהערכת העובדות של פרשת הימאים. הם מוכיחים, בין השאר, כי הדברים שצויינו בעיתון זה כעובדות-ברזל היו באמת עובדות. לא תכסיסים תעמולתיים של העולם הזה.

המיקרה הראשון: המוסד הבלתי-תלוי היחידי במדינה, בית-המישפט, הוציא פסק-דין שלא זכה בתשומת-הלב הראויה במדינה. לפי פסק-דין זה הוברר עד אין ספק שמיסטר-הנמל הופעלה באופן בלתי-חוקי למטרות מפוקפקות ביותר, לפי דרישת חברת שוהם *, וכי הימאים שגילו התנגדות פעילה למישרה מילאו את חובתם בלבד. מורש שאיש לא מצא לנכון, אחרי מתן פסק-דין זה, לחקור על פי רובצת האחריות האישית למעשה בלתי-חוקי זה.

המיקרה השני היה משמח עוד יותר - משמח לכל מי שכבוד צבא-ההגנה-לישראל יקר בעיניו. צעדו של הצבא שניים, בשעתו, את דוברי הימאים במהלך ימי השבייתה, הטיל בצר וכאב בלב הכלל. השבוע הסתובב בחובות תל-אביב בבגדים אורחיים בחור גבה-קומה, שקוראי העולם הזה זיהו אותו מרחוק - נימרוז אשל, שבעבר טוראי מחוקק-החובה, כי השבוע הסיק צה"ל את המוקיים מפרשת העובדות שהונחו לפניו ולפני הציבור, ושיחרר את נימרוז ** משירותו, מסר לו קנס-מילואים.

העם

מכוניות מבריקות, צנע אכזרי

"מה זה? אסיפה של אגודת בעלי-המכוניות?" שאל בתמיהה אמיתית, או מדומה, דייר ברחוב בילינגטון בתל-אביב. לאורך ארבעה רחובות, פגוש אל פגוש, עמדו מכוניות מכל המינים - קאדילאקים מצוחצחים, פורדים צנועים, פהרושם מכרינית חומה של קציני-צבא, וכמובן מכוניות-מישטרה.
בקומה השנייה, בתוך אולם, ישב קהל המורכב בעיקרו מאנשים בעלי שיער המתחיל להכסיף, והאוזן לדיברי ראשי הממשלה, שדיבר על ההכרח האכזרי בצנע. היתה זו מועצת מייסדת-מועלי-ארץ-ישראל, שבאה לתת תוקף מוסרי למדיניות הכלכלית החדשה.

ראש-הממשלה שב וחזר על הדברים שהפכו כמעט שיגרתיים. אישם בנגב נגזרים באדמה אוצרות, שיצילו בבוא העת את המדינה. חזית הכלכלה תפסה את מקומה של חזית הצבא. הקהל הקשיב, פהרושם ניענע מישהו בראשו.
"הוא צודק בהחלט!" אמר בפרוודור עסקן כאי-בימים לחברו הצעיר.
"או מה?" השיב אלה, ללא התלהבות. "אוי ואבוי היה לנו הילול, ללא התלהבות. לערוך אסיפות-עם כדי לשכנע אנשים

* כיום צייט, ** במיטגרת המאבק נגד שביתת-הימאים, חויילו נימרוז אשל וחבריו לצה"ל.

"העולם הזה" 749 תאריך: 6.3.52

ספרים

אישי-אמונם של כולם

ג'ון רוי קארלסון אינו אלא שמו הבדוי של עיתונאי אמריקאי מפורסם, ארמני יליד יוון, שהיגר עם הוריו לארצות-הברית בגיל צעיר, וקנה את עולמו העיתונאי בחדרו, במסווה של נאצי במחתרת הנאצית, הבונד, שאיגדה בקירבה אמריקאים ממוצא גרמני.

אחרי שהצליח לחשוף את סוד הבונד, החליט להתחקות על עיקבותיהם של מחתרתי המליחמות ושפיכות-הדמים במרחב, נכנס לסודו של ספיספ הנבלים: פאסיסטים בריטים, פיאודלים ערבים, קנאים מוסלמים, הרפתקנים נאצים וקרואי-טים, טרוריסטים ארמנים, מלכים שטופי-זימה, שייכים צמאי-ידם, סטודנטים חור-ססים, כמרים וזממי-זימות.

מלבד הצלחתו להגיע מדי-פעם לבירה ערבית (רבתי-עמון, דמשק) באותו ערב שבו היא זוכה בהפצצה ישראלית, עולה בידו של האמריקאי-ארמני להפוך בעת-ועונה-אחת גם אישי-אמונם של האחים המוסלמים ומתחריהם, החולצות היריר-קת. הוא עובר בכל ארצות-ערב (ובין עמדות היהודים והערבים) ללא אשרות-כניסה, ומצליח להימלט מפני יום הדין של אלה שהעמיד פנים שהוא תומכם שעה שריגל אחר סודותיהם.

בצאת קרלסון סוף-סוף לאמריקה, רווי-מיסלמים, צילומים, רשימים ושיחות, שבעי-חשיש (שעישו במאורה בירורית) וכינים (שאותן צבר בקסרקטין של מתנדבים ערבים בשכונת אברוסיר בירושלים) היה מובטח דבר אחד: לכשיכתב סיפרו, לא יוכל הקורא להניחו עד אשר יסיים את קריאתו. ההבטחה קויימה במלואה (מקהיר עד דמשק 336 ע') - ג'ון רוי קארלסון - אחיאס (1.800 ל"י).

אנשים

אלוף יצחק שרה שם לעצמו כמטרה, בעיריית תל-אביב, לייצג את יפו, ויצא לצורך זה להכיר את חיי התושבים הערי-בים. שנוכח לדעת שהערבית שבפיו אינה מספיקה, נזכר בצער: "אילו ישבתי עוד זמן מה בבית-הסוהר - הייתי יודע ערבית כראוי!" שדה למד ערבית כשישב ב-1926, ארבעה חודשים בבית-הסוהר, אחרי שהיכה בקת של אקדח ארבעה שוטרים ערבים.

בשנן מסגנן דיברי הכנסת, המשורר אביגדור המאירי (במוקד הרן) לביתו שברמת-גן, טיכם את כמות הנייר הדרושה כדי להוציא את מיכחך כתביו ב-25 כרכים. בהנחה שמהדורת כל כרך חוגבל ל-5000 טפסים, יודק המאירי ל-42 טונות נייר, הממלאות שני קרונות גדולים של רכבת-משא.

סיפור של היינץ גורדיאן, מי שהיה נביא לוחמת-השיירות ורמטכ"ל צבא היטלר, וזה בפופולאריות רבה שעה שהופיע על איצטובות ספוריית-השאלה תל-אביבית. אחרי שהושאל לומר **אברהם וילקון מירסקי**, באה דרישה דחופה להמציאו לקורא אחר. הקורא: **מנחם בגין**.

האשטרה אסרה את השימוש באקדחי פקקים!